

Politikai napilap.
Megjelenik (vasárnap és
ünneppnap kivételével)
mindennap délután
4 órakor.
Szerkesztőség és ki-
adó hivatal:
Via Clotta 28.
Telefon sz.: 778
Szám 4 fillér,
Vidéken 6 fillér.

FIUMEI HIRLAP

Előfizetési ár:
Helyben hához hordva
Egy hónapra . . . 1 k. 20 fill.
Negyedévre . . . 3 k. 60 fill.
Vidéken, postai szék-
léssel:
Egy hónapra . . . 1 k. 80 fill.
Negyedévre . . . 5 k. 40 fill.
Hirdetési díj: Egy 4 ha-
sábos nonpareille sor 60
fillér. Hivatalos hirdeté-
sek egy sor 1 kor.

A kegyetlen Fiume.

A fiumei sűrű gyermekhalálozási esetek a városi hatóság rideg szivéről tanuskodnak. Seregével ragadja el a fertőző betegség az ápolatlan kisdedeket és a már óvóba, iskolába való növendékeket.

A fiumei gyermekvédő-egyesület Dr. Dall'Asta kezdeményezésére egy gyermekmenedékház létesítését tervezte, melybe a munkára kényszerülő anya ideiglenes ápolásra adná gyermekeit, míg haza nem térhet a munkából.

Az eszme azonban, úgy látszik, soha se fog már megvalósulni. A városi képviselőbizottsági tagok utasításáról, a városra semmi hasznot nem hajtó, magas országos politikáról szívesen beszélnek (ám a tettektől ezen a téren is iszonyodnak) de következetesen kerülnek azokat a kérdéseket, a mik a körmünkre égnék.

Annak a gyermekmenhelynek pedig fel kell épülnie. A munkás-emberek manapság gyermekeiket minden felügyelet és gondozás nélkül hagyják lakásaikban. Az apa rendes napi munka után lát s az anya is rendesen munkát vállal a dohánygyárban és egyéb munkatelepeken. Oda pedig nem lehet gyerekekkel menni. Otthon maradnak hát azok a szegény teremtesek minden felügyelet nélkül, százféle veszedelemnek kitéve, házban és utcán egyaránt.

Mikor Fiumében ünnepi fényben ragyog sokszor a móló, a korzó, meg egynehány ablakos: panaszosan, vádlólag int felénk az óváros komor, repedezett falaival, szemetes sikátoraiival, — miknek szemetjében a magukra hagyott gyermekek szedik magukra a ragályt.

A napokban dr. Mayländer Samuel orvos kimutatást készített arról, hogy hány lelket pusztít el Fiumében rövid idő alatt a szivtelenség és a lelkiismeretlenség. Az orvosi karnak mutatta be. Semmi bevétek. Olyanok is akadtak, akik nevettek. Nos, azokat a könnyű lelkiismeretű urakat jobban sajnáljuk, mint a kórházak s az óvárosnak nevezett orvos nélküli kórház és siralomtanya reménytelen betegeit, mert azok az urak sokkal betegbbek. Erkölcseleg bizonyára betegbbek.

Igy minden kísérlet, a mi a közegészségügy rendbehozására irányulna, süket fülekre talál Fiumében. Személyes irigység is az oka, hogy egyesek okos tanácsát nem türik. A lelkiismeretlenségre és a

szivtelenségre nincsenek büntetést kiszabó paragrafusaink. Ha volnának, már régen rovott multu tagokból állana egy érdekszövetkezet, mely Fiume közegészségeért csak azért nem tesz semmit, mert abból semmi hasznot nem bir huzni, ha a szegény betegek felépülnek bajukból.

Egyedüli szerencséje a városnak a — gyakori bóra. Ez ugyszólván a város közegészségügyi seprője. Ha ez se volna, Konstantinápoly külvárosai ragyogó tündérvilágok volnának Fiuméhez képest. A bóra, a szivnélkül is jóltevő, tisztítja meg egyedül a várost, szemetjéi, ragályát belesöpörve a fölkorbácsolt tengerbe. Egyedül csak arra képtelen — sajnos — hogy a fiumei közegészségügyre örködőket egyszer már szárnyára kapná s elvinné innen valamelyik vad sivatagba, vagy a pokolba.

Magyar és Horvát zászló Bécsben
Jelentettük, hogy a bécsi inzultusra egyik méltó válaszként a magyar delegáció Okolicsányi László indítványára még vasárnap, az inzultus napján, elhatározta, hogy ezentul a bécsi, bankgassei Magyar Házra a delegáció tanácskozása alatt kitzűzzék a magyar és horvát lobogót. A határozatot rögtön azért nem lehetett végrehajtani, mert a felség személye körüli minisztériumban se magyar, se horvát zászlót nem találtak, Bécsben pedig nem akarták megvenni. A magyar delegáció elnöke hát megkérte a képviselőház elnökségét, küldje el a két zászlót Bécsbe. Az elnökség a kérést nyomban teljesítette is a két lobogó reggel tegnap utnak indult az osztrák fővárosba, hova már oda is értek s ma a bankgassei palota erkélyén dühösítik a magyar-horvátot faló Lueger-csöcseléket. A bécsi rendőrség, mint a F. Hirlapnak telefonálják, mátl kezdve erős fedezetel őriztetti a Magyar Házat, mert a zászlók kitzűzése miatt újabb botrányoktól fél, a miket pedig *most már*, miután a király erőlyesen lehordta őket, ki akar kerülni.

Még egy választás. Mint Budapestről nekünk jelentik, a körmendi kerületben a függetlenségi párt gróf Festetich Pált léptette föl.

L'impianto idro-elettrico.

Non si può certo che rallegrarsi delle splendide previsioni che si vanno facendo su questa nuova impresa a cui è deciso appigliarsi il nostro Municipio. Il disegno dell'operoso e valente ingegnere idro-elettrico signor Giuseppe Giordano, ha ricevuto lo crisma della conferma da due rinomati scienziati pratici, i quali hanno trovato che esso è attuabile attuabilissimo e assicura al Comune una fonte ricca e inesauribile di proventi che lo porranno in grado di esercitare un'azione assai benefica su tutta l'attività economica della nostra città e sulla prosperità sua generale. La

Commissione nominata, or sono oltre due anni, composta dalla Commissione tecnico-edilizia, dalla commissione finanziaria e da altri cinque membri eletti in aggiunta a quelli delle due Commissioni ha esaminato, almeno così si assicura, il grandioso disegno e l'ha trovato applicabile sott'ogni aspetto. La Commissione portò lo scrupolo sino a voler recarsi sul luogo, farsi dare tutte le spiegazioni, che fossero atte a persuaderla che il progetto risponderà in pratica alle promesse splendidissime che dai calcoli vengono pienamente, a parere dei competenti periti, giustificate. E il progetto sostiene anche questo gravissimo cimento, tanto che nella commissione vi sono persone di così pronta e versatile intelligenza, che ogni scienza, ogni arte per quanto ad essa sieno profani, sanno farle immediatamente proprie.

La Commissione fu dunque sul luogo e venne nel convincimento che il disegno risponde onninamente ai grandi interessi del Comune.

Lo ripetiamo, ci esulta l'animo al pensiero di vedere il Comune di Fiume prospero ricco, nelle liete e belle condizioni di poter essere fattore assiduamente attivo di sviluppo edilizio, economico, estetico della nostra bella città.

Sarebbe vera sciocchezza dubitare della sincerità dei nostri voti. Anzitutto siamo ungheresi e come tali comprendiamo il valore e l'importanza che Fiume ha per l'Ungheria; come sia necessario che Fiume sorga, s'elevi in ogni forma in ogni modo perchè l'Ungheria sia completata in ogni genere di sviluppo economico. Poi, è spontaneo quasi istintivo in ogni uomo, il desiderio di veder fiorire la città ove dimora. Detto ciò, ci permettiamo di esprimere qualche dubbio che tutto possa procedere così liscio, così sicuro, così apertamente di vantaggio com'è nelle speranze, anzi nelle sicure previsioni dei periti. E' una grande, una temeraria audacia la nostra; ma ci è pur lecito avere un'opinione, tanto più che crediamo poter dimostrare ch'essa non è senza fondamento.

Ricordiamo che subito allorché sorse l'idea del canale di Grohovo, e quella di giovare a scopo di un impianto idro-elettrico fu pubblicato uno studio oggettivamente analitico, ove vennero fatte serie e gravissime obiezioni, alle quali non fu mai risposto. Noi vorremmo ora sapere se la relazione dei periti distrugge tutte quelle obiezioni, e se dimostra erronei i calcoli in quello studio esposti, dimostra superabili tutte le difficoltà che in quello studio sono prevedute, infondati i pericoli di delusioni che nella pubblicazione accennata vengono indicati. A questo proposito è strano assai che non si sia creduto di pubblicare le relazioni dei due periti, perchè tutto quanto abbiamo qui esposto sia chiarito, e la cittadinanza sia in grado di giudicare

da quale parte stia la ragione. Per noi rimane sempre la preoccupazione della forza e della quantità dell'acqua, sulle quali non crediamo si possa fare tanto a fidanza. Ci sono inoltre circostanze molto serie che, almeno per una lunga serie d'anni ancora, rende dubbiosa la rendibilità della impresa di cui si vive così sicuri. Ma di ciò un altro giorno.

Az adóprés Fiumében.

A pénzügyminiszter még e héten kibocsátja a hátralékos adók és köztartozások behajtására vonatkozó rendeletét. Pár nap mulva hát működni fog országszerte az adóprés, hogy megtegyen az államkassza — a végkép kitéhezett közös hadsereg feláplálására.

Fiume városát nem igen fogja érdekelni az a behajtási rendelet, mert az itteni vezető urak, bár a város, mint erkölcsi testület, csatlakozott a nemzeti ellenálláshoz, titokban összehajlítottak Kristóékkal. A pakli szerint tudvalevőleg Fiume hűen adóz és soroztat is a törvénytelen kormányának, csak a darabot minisztérium függessze fel a határrendőrség életbeléptetését. E gyönyörűség paktumot, mely ki-figurázása volt a nemzeti ellenállás komolyságának s Fiume representanzája politikai tisztességének, tudvalevőleg e város nemzeti ellenálló és koalált ellenzéki képviselője, továbbá a kormányzóság érdeműs vezetősége követtette.

Becsületesen be is lőn tartva mindkét részről, a mennyiben Fiume az exlexes esztendőben csaknem 900,000 korona törvénytelen adót szállított az alkotmánytörő darabotok nemzetgyikos céljaira, tehát 50,000 koronával többet, mint a törvényes időben; a császári lakáminiszterek pedig csakugyan elsubolták a határrendőri államtörvény fiumei végrehajtását, a magyar állam tekintélyének megcsufolására, de a fiumei autonóm-klik nagy diadalára, mely „a magyar állam e meghátrálását Zanelláék előtt“ a tömeg bolondítására hatalmasan kihasználta. — E kis memento után itt ismertetjük Wekerle adópréses rendeletét fővárosi levelezőnk tudósítása nyomán:

A pénzügyminiszter az 1904. és 1905. évi adótartozások behajtására nézve felhatalmazza a kir. adóhivatalokat részletfizetési kedvezmények megadására. A mennyiben az illető adózók a részletfizetési feltételeket anyagi helyzetükre való tekintettel sérelmesnek találják, joguk van első sorban az illetékes kir. pénzügyigazgatósághoz felebezzel fordulni. Az állami egyenes adók beszedése, tekintettel a hosszantartó törvényen kívüli állapot alatt felszaporodott hátralékokra, azonnal megkezdendő, de figyelemmel kell lenni a polgárok adófizetési képességeinek hatáira és létekeire, egy szersmind az államháztartás szükségleteire is. Az adóknak, a törvényes felhatalmazáson kívül időben való elsőfoku kivetése és közigazgatási előírása megtörtént ugyan, de ezek a kivételesek nem tettek ki közszemlére és a felek adókönyveikébe nem irattak be, a bizotti-

ságilag tárgyalandó adónemekre nézve pedig csak az előadói javaslatok és lajstromok vannak készen. A pénzügyminiszter elrendeli ennek alapján az első fokozatú adó lajstromjának mindkét évre vonatkozólag közszemlére való kitételét és az első ízben megadózott felek tartozásának az adókönyvecskébe való azonnali bevezetését. Az adókra nézve a rendelet kimondja, hogy a befizetési kötelezettség az 1883. évi XLIV. tc. 39. szakasza értelmében akkor is fenforog, ha a folyó évre történt adókievítés eredménye az adózó könyvecskéjébe bevezetve nincs is, ez esetben az 1905. évi adó a megelőző évi adókirovás szerint fizetendő. E rendelkezés az új adózókra, vagyis azokra, kik a folyó évben először rovatnak meg adóval, nem vonatkozik.

HIREK.

— **A Fiumei Hirlap a kettős ünnepek miatt szombaton jelenik meg a rendes időben.**

— **A király a szomszédban.** Bécsből jelentik, hogy a király szeptember első felében, előreláthatóan 12-ike és 15-ike között, Ferenc Ferdinánd trónörökös kíséretében részt vesz a pólai tengeri hadgyakorlatokon. A király jelenléte miatt a hajóhadat jelentékenyen megerősítik s már e hó 15-én Jedina Lipót ellenadmirális vezérlete alatt szolgálatba helyezik. A hajóhad vezérkarának főnöke Fiedler Pál fregattkapitány.

— **Emlékünnep.** Holnapután, pénteken június 15-én lesz egy éve, hogy Tóth Géza, az Adria tengerhajózási társulat igazgatója elhunyt. A boldogult egyszersmind a *Fiumei Magyar Kör* diszelnöke és támogatója volt. Ez alkalomból a kör választmányja pénteken este emlékgülést tart a körhelyiségében, amelyen *Lágel* Frigyes alelnök mond emlékbeszédet. A megemlékezés keretében, Tóth Géza sikerült arcképét is le fogják leplezni a körben.

— **Angol polgármesterek Budapesten.** Mint fővárosi levelezőnk telefonozza, az angol nagy városok polgármestereiből és főtisztviselőiből álló 22 tagú társaság, amely a főváros közigazgatásának tanulmányozása végett hozzánk jött, az este 7 órakor érkezett meg. Rózsavölgyi helyettes polgármester fogadta a vendégeket. Az angol társaság tagjai a következők: Lord Lyveden (elnök), Sir John Gorst (alelnök), Henry S. Lann (titkár), Watkin Watkins, W. R. R. Rickmers (segédtitkár), Sir John T. Mc. Craith (tanácsnok), A. J. Carlyon (Middlesex főbírája), E. T. Boardman (Norwich polgármestere), Chaley Fox (Dewsbury polgármestere), George S. Simpson (Ripon polgármestere), Herbert Hart őrnagy (Stanford volt polgármestere), S. V. Miles (Norfolk város tanácsosa), Edward White tanácsnok (London) Alfred Peace tanácsnok (Boidgwater), Yames L. Grenway tanácsnok (Staffs), Walkin Luszley tanácsnok (Derbigshire), H. Normann Ran tanácsnok (York), W. Lascelles Southwell tanácsnok (Salop), John Boyd és Gennel Shirly (Bristol), J. Dacarle Smith (Norwich), A. Ellis (Burgkens), Joseph Griffith (Newcastle under-Lyme), Arthur Bethison és Arthur Saul (Limenshire), Mrs. Rising, Mrs. Willianson, Miss Carlyon és Canon, H. K. Southwell lelkipásztor.

— **Éjjeli ünnep olaszországi minitára.** Egy fiumei vígalmi bizottság, mely még a farsang elején alakult meg tudvalevőleg „sotto l'alto protettorato dell'onorevole deputato e del magnifico podestà”, urnapjára kedves ünnepséggel kívánja megörvendeztetni Fiume népét.

tengerre szállítja a vigadni akarókat. miközben regattás felvonulást, görögützet, tüzijátékot, filharmonikus és katonazenekari hangversenyt nyújt a publikumnak kedves és valóban élvezetes staffázsul. Csak egy a kár: az egész ünnep és stafázsa közönség olaszországi kópia, mint majmolása Nagy-Olaszország szokásainak itt, magyar földön ezeknek a signoroknak minden ténye, mozdulata, még mulatsága is. A nagy olasz *fiesta di St. Giovanni* fiumei mosolatának műsora egyébként ez lesz holnap, urnapjának estéjén:

Nyolc óraker a Quarnero, Canottieri és Liburnia fiumei evezős-egyesületek tagjai testületileg csónakon vonulnak fel az Adamich-mólóhoz. Kilenc órától fél tizenegyre a Banda civica és a katonazenekar hangversenye. Fél 11-től 11 óráig a kikötő bengáli tüzzel való megvilágítása és szerená. A szerená alatt egy külön bárkán a filharmonikusok fognak hangversenyezni. 11 órától fél 12-ig nagy tüzijáték, 12-től 2 óráig tánc az Adamich-téren, ahol 30 méter magas szökőkutat állítanak fel.

— **A király elégtétele.** A sok képmutató, szemforgató mentegetőzés után, melylyel az osztrák urak a bécsi inzultus ódiama alól mosakodni iparkodtak, jólesik hallani azt az elégtételt, a mit a koronás király nyújtott Wekerle miniszterelnök előtt a megsértett Magyarország Luegerék otromba merényletéért. A *Fiumei Hirlap* már hétfőn jelentette egy rövid fővárosi távirat nyomán, hogy „a király nagyon kegyesen fogadta Wekerlét és legnagyobb megbotráncolását fejezte ki a történeten”. Ezt a királyi megbotráncolást és nyújtott elégtételt egész részletes lefolyásában így mondják el a ma reggeli fővárosi lapok:

— A felséges ur tényleg nagyon fölháborodott a lovagiatlan sérelem miatt, amely az ő magyar hiveit, osztrák fővárosának vendégeit Bécs lakossága részéről érte. A király, ami ilyen természetű audiencián szokatlan, *kézfogással üdvözölte Wekerlét és leültette*, majd igen heves szavakkal fakadt ki a tüntetés rendezői és résztvevői ellen. Helyeslőleg vette tudomásul, hogy az osztrák miniszterelnök és belügyminiszter bocsánatot kértek a magyar delegátusoktól, majd hozzátette:

— „Én is nagyon sajnálom, hogy ez megtörtént, ennek nem lett volna szabad megtörténnie. Remélem azonban, hogy a dolog nem fog további komplikációkkal járni és hogy az én nyilatkozatomat, amelynek közzétételére fölhatalmazom önt, — továbbá az osztrák miniszterek bocsánatkérését teljes elégtételezésbe fogják venni.”

Ez az oka, hogy Wekerle mindenképpen oda akar hatni, hogy a dolognak ne legyen többé folytatása.

— **Tüzoltási gyakorlat a kivándorlási tanyán.** Tegnap este 8 óraker a kivándorlási tanyán a tűzoltók felügyelete és vezetése mellett tűzoltási gyakorlatot rendeztek kielégítő eredménnyel; így hát mindenki meg lehet nyugtatva, hogy egy kitörő tűz nem pusztíthatja el egykönnyen városunk ezt a szegényét, melynek létezését legjobb is volna egyébiránt titokban tartani.

— **A sorozás.** Fiuméba leérkezett a honvédelmi miniszter távirati parancsa az országos katonai sorozás elrendelése tárgyában. A távirat hivatkozik Jekelfalussy miniszter ismert sorozási körrendeletére, a mit annak idején a Fiumei Hirlap is közölt s annak értelmében kívánja a miniszter most a sorozás fogantatását. A honvédelmi miniszter egyben rendeletet küldött a törvényhatóságoknak, amely nagybbrészt a már ismert

utasítások ismétlése. Egyelőre csak az 1905. évre vonatkozó fősorozást fogantatják. Tehát a *mostani fősorozáson sor alá kerülnek az 1882., 1883. és 1884-ben születet hadkötelesek.* E hadkötelesek a tartalékban egy évi kedvezményben részesülnek, amennyiben a tartalék szolgálati idejét 1905-től számítják be nekik.

— **Partravetett hulla.** A cantridai csendőrpáncsnokság ma délelőtt telefonon értesítette a fiumei rendőrséget, hogy a tengernek Cantridai partján egy hullát a partra sodort. A hullát egy 35 év körüli fekete bajszú férfié, a kinek zsebkendőjébe E. V. betűk vannak hímözve.

— **A felsőbb leányok vizsgarendje.** A fiumei m. kir. állami felsőbb leányiskola igazgatójáról vett értesítés szerint ez iskolában az évről-évről vizsgálatok sorrendje a következő:

Tegnap voltak a hittanvizsgák. Június 19. (kedd) d. u. 4 óraker lesz az I–VI. oszt. tornavizsgálata. Június 21. (csütörtök) d. e. 8 óraker a VI. oszt. vizsgáta minden tárgyból, d. u. 3 óraker a III. oszt. vizsgálata minden tárgyból, d. u. 3 óraker a II. oszt. vizsgálata minden tárgyból, d. u. 3 óraker a I. oszt. vizsg. minden tárgyból. Június 23. (szombat) d. e. 8 óraker a IV. oszt. vizsgálata minden tárgyból, d. u. 3 óraker az I. oszt. vizsg. minden tárgyból. Június 25. (hétfő) d. e. 8 óraker hálaadó isteni tisztelet, 9 óraker évről-évről. A növendékek rajzai és kézimunkái jun. 21., 22. és 23-án tekinthetők meg. A t. szülőket és a tanúgy iránt érdeklődőket mind a vizsgálatokra, mind a záróünnepre tisztelettel meghívja *Az Igazgatóság.*

— **Ismerjék meg Magyarországot.** Multkori számunkban e címmel felhívást közöltünk, mely a fiumei közönséget adakozásra szólítja fel, hogy ily módon a szegény sorsu tanulókat is fel lehessen az anyaországba küldeni. Hadd tanulják megismerni és megszeretni a magyart! A lelkes mozgalom a helybeli felső kereskedelmi iskolából indult ki s a felhívással egyidejűleg az intézet igazgató gyűjtőleveket körzített a városban. A közönség felismerve a mozgalom fontosságát, lelkesedéssel karolta fel az ügyet s rövid néhány nap alatt közel 700 koronát adott össze. Igazán szép és követésre méltó példája ez a hazafias felbuzdulásnak, mert ékesen bizonyítja, hogy közönségünk ideális célokért nemcsak lelkesedni tud, hanem áldozatot hozni is képes.

— **Batthányi Tivadar betegsége.** A fiumei autonomisták népszerű grófja, Batthányi Tivadar, mint egy leveléből értesülünk, súlyos beteg. A napokban régi májbajából kifolyólag olyan erős májgörcsöket kapott, hogy orvosa teljesen kizártnak tartotta, hogy a delegáció megalakulására Bécsbe utazhassék. Ezért a gróf levelet irt dr. Wekerle miniszterelnöknek, amelyben arra kérte, hogy válasszanak meg más valakit a delegáció elnökévé, mivel kétséges, hogy betegsége miatt felmehet-e Bécsbe. Ez az oka, hogy a gróf nem lehetett a delegáció elnöke, nem pedig az, a mit egyes lapok híreszteltek, hogy tudniillik Batthányit az alelnökségből a saját pártja buktatta ki, melynek már nagyon a fejére nőtt. Gróf Batthányi különben most oly beteg, hogy szobáját sem hagyhatja el.

— **L'installazione del nuovo governatore.** Il r. governatore conte Alessandro Nákó giungerà qui la mattina del 26 corr. con treno speciale. Egli verrà accompagnato da uno splendido corteo d'onore, eloquentissima testimonianza dell'alta estimazione in cui tenuto, della simpatia affettuosa che lo circonda. Sarà dunque accompagnato dal presidente della Camera onor. Giulio Justh. da parecchi magnati, da molti deputati, da S. E. il ministro Jekelfalussy e forse da qualche altro

ministro ancora, da una eletta di giornalisti appartenenti ai principali giornali di Budapest. Sarà qui pure a rendergli omaggio una deputazione del comitato di Torontal, ove il nostro nuovo governatore sparse benefici a larga mano.

Il giornale da cui togliamo queste notizie dice che le festività dell'insediamento promettono di essere splendide, ma *contemporaneamente corrette.*

Sapreste, buoni lettori, farvi un concetto di ciò che potrebbe essere splendido e *contemporaneamente scorretto o incorretto?* E le festività saranno splendide e corrette perchè il conte Nákó rifugge dallo sfarzo di cattivo gusto. Ma che dice quel benedetto giornale? Le festività le farà dunque il governatore? Festeggerà dunque lui se stesso. E d'onde poi viene il pericolo che lo sfarzo possa essere di cattivo gusto? Perchè poi dovrebbe essere di cattivo gusto. Il novello governatore non rifugge dallo sfarzo, ma rifugge dallo sfarzo di cattivo gusto. Oh! come saremmo grati al sottile giornale se ci sapesse dare la definizione dello sfarzo di buon gusto e lo sfarzo di cattivo gusto?

— **Teatro Fenice.** Questa sera verrà rappresentata la splendida commedia: „Il Diavolo e l'acqua Santa“ di Carlo Bertolazzi, commediografo fra i più valorosi moderni, una commedia esilarantissima in cui Benini raggiunge altezze di arte comica impareggiabile.

— **Noterelle alla seduta della Rappresentanza.** Ne faremo poche assai. Iersera assistemmo ad uno spettacolo assai curioso. In mezzo ad un mare di chiacchiere, per nove decimi affatto inutili, la Rappresentanza ha preso deliberazioni assai opportune e saggie.

La seduta è notevole anche per un incidente caratteristico. Un campione dell'italianità di Fiume, che maltratta atrocemente la lingua italiana, l'on. Stupicich ha ricevuto da un rappresentante ungherese una lesione di lingua italiana. Ne ha ricevuto pure dallo stesso rappresentante una di senso comune. Ma si sa che i geni sono di regola senza senso comune.

— **La processione teoforica.** Domani è la grande e simpatica festa del *Corpus Domini*, di cui la più bella e popolare espressione è la celebre processione che ogni paese cattolico va a gare di rendere magnifica e ricca di pompa. E' la glorificazione del mistero che si potrebbe dire dà il carattere al cattolicesimo fra le altre confessioni cristiane.

L'illustrissimo vicepresidente municipale, cav. A. F. Luppis, invitò con una circolare a prendervi parte i rappresentanti municipali e gli impiegati. La processione uscirà dalla chiesa collegiata alle 7 ant. e durerà circa due ore.

— **Ordine degli esami della r. u. g. scuola superiore femminile dello stato.** Addì 19 giugno (martedì) a le 4 pom. esame di ginnastica. Addì 21 giugno (giovedì) alle 8 ant. esame della VI cl. Addì 21 giugno (giovedì) alle 3 pom. esame della III classe. Addì 22 giugno (venerdì) alle 8 ant. esame della V classe. Addì 22 giugno (venerdì) alle 3 pom. esame della II classe. Addì 23 giugno (sabato) alle 8 ant. esame della IV classe. Addì 3 pom. esame della I classe. Addì 25 giugno (lunedì) alle 8 ant. Te Deum, alle 9 ant. festa di chiesa. I disegni ed i lavori eseguiti dalle scolare verranno esposti nei giorni 21, 22 e 23 giugno. Agli esami ed alla festa di chiesa s'invitano i genitori e quelle persone che ne avessero interesse.

— **Andorfi botránya.** Andorfi Péter, pozsonyi színházi igazgató, egy nyomtatványon, „Levelek—helybe” címen, egy gyarlóan megfogalmazott, zűrzavaros cikket közöl, ösméretes primadonna-botrányára a sarat még jobban reákenve. Tizenegy kis levelet közöl, valamennyit mi reánk adressálva, mire mi a választ meg is adjuk, még pedig úgy, hogy amit mondani akarunk, azt nem sorok közé zárjuk, mint ahogy Andorfi szokta elrejtteni uri voltát jellemző rágalmaikat.

1. levelében azt kérde Andorfi ur, miféle botránya volt neki? Az a botránya volt, hogy szakértelem nélkül Fiuméba mert jönni egy csapattal, mely csak szakértői kézzel várható volna esetlegesen is elismerésre. Az a botránya volt, hogy a közönségnek s a művészi izlésnek lépten-nyomon fittyet hányt. S az a botránya volt, hogy ebben a városban, hol a művészetek iránti izlés erősen ki van fejlődve, kompromittálta a magyar színművészet büszke nevét. Hogy pedig — hogy úgy mondjuk — „belügyi botrányai” mik voltak, majd megtudja nemsokára, az ellene épp fiumei vendégszereplése miatt beadandó *fegyelmi panaszból*.

2. levelében írja, hogy az ő színi bírósága nem szolgálatkés családi bíróság. Ezt kötelessége is mondania. Csak hogy nem akad bolond, ki elhinné.

3. levelében azt írja, hogy ő Rédeynél „rosszabb” színésznek is fizette gázsiját. Ezalatt, azt gondoljuk, az egész társaságát értette. De hát a többiek is csak — biztos tudásunk van róla — apró részletekben kapták a gázsijukat a színház nyereszkeskedő pénzemberétől, kinek a színészek és színésznők bőrét nyuzásra alvállalatba adta.

4. levele arról szól, hogy dr. Tóth Elemér ügyvéd az ő lomtárát csak úgy foglalhatta le, hogy őt csalással vádolta. Nohát ez már hazugság. De egy esetet szívesen ismertetünk. Andorfi a felfoglalás alól csak úgy mentette ki holmiját, biztosíték letételével, hogy bemutatott egy 250 koronáról szóló nyugtát, melyet május 16-án állított ki Rédey oly összegről, mely esedékes volt már május 1-én. A bíróság elhitte, hogy május 16-ig van kifizetve Rédey s így sikerült Andorfinak kevesebb összeget letétbe helyezni. Tehát közönségesen becsapni a bíróságot. Hogy ezt a műveletét Andorfi komikus ur minék minősíti, azt — a közönség megítélésére bizzuk. A primadonna ügyvéde beadványában ezt *fraudolens* fogásnak jellemezte, vagyis *rosszhiszeműnek*. Ha *csalást* akart volna felőle írni, mint a hogy a *fraudolens* kifejezést gyöngye olasz tudással lefordították, *truffá-t* irt volna. Erkölcseleg azonban, jól érezte meg Andorfi ur, valóban truffa-csalás volt az eljárása Rédey Szíddel szemben s a bíróság kijátszásával.

5. levelében írja, hogy az Országos Színészegyesület ítélete ellen azért nem felebbez a közgyűléshez, mert — nem akarja elveszíteni Rédeyt. Ezt bölcsen teszi. Rédey elvesztésével lehetetlenné teszi magát Andorfi Pozsonyban is, a honnan kivernék, mint a hogy innen ki kellett volna verni.

6. levelében azt mondja Andorfi, hogy őt nem büntetheti meg a Színészegyesület. Ez már nagyvási mániá. Ha vád alatt volt, mint a hogy volt, akkor el is lehetett ítélni, mint ahogy *saját titkárnak értesítése* szerint el is ítélték 200 koronára.

7. levele pedig lélektani fontossággal bír. Alattomosan, sorok és zárójelek között gyanúsítja Rédey női becsületét, ki pedig — köztudomás szerint — társulata legtisztességesebb tagjainak egyike volt. Andorfi védtelen nőt rágalmaz. Amerika földjén az ilyenért nyilvánosság előtt botozzák meg az embert. Ez különben a meggyalázott urnó legszemélyesebb dolga lesz a — sajtóbíróság előtt.

8. levelében azt írja, hogy Rédey épp oly első tagja volt a színtársulatának, mint például Jobay Anna karénekesnő. Ha ez igaz, hülye az a direktor, a ki 1200 korona havi gázsit fizet egy — kóristanőnek.

9. levelében pedig neki megy a *Színész-eg esület Tandcsá-nak*. Azzal rágalmazza, hogy Rédey eilen az első ülésen felháborodott, azután vizitélések után enyhe ítéletet hozott. Gyarló, megindítható embereknek vallja azt a bíróságot, mely nem volt helyiérdekű és családi, mint az övé. Jóllehet maga a direktor ur ugrált legjobban utána, hogy a központi bíróságot is fiumei módra befolyásolja. Maga Andorfi ur *sürgönyözöttéte ugyanis föl ebbe a központi bíróságba az ő kebelbarátját, Nádasz színigazgatót*, hogy ez majd Rédey ellen „dolgozik.” Csalódott. Még a kebelbarát is Rédeynek, a furfangosan „kigázsizott” művésznőnek adott igazat. Dr. Komor Gyulát, *Szirmai Imrét, Tanayt, Di róit*, vagyis a bíróság gentleman tagjait persze hiába próbálta volna fiumei módra kapacitálni a *fraudolens* direktor.

10. levelében nincs megelégedve az itteni emberekkel. „Othon — írja — mások a törvények, szokások, no meg az emberek is.” Hát akkor csak távozzék abba a boldogabb hazába s ne rendezzen újabb és újabb botrányokat közmegevetés kíséretével.

11. és utolsó levelében azt írja, hogy az ügyet lezárta. Mi nem zártuk le. Folytatni fogjuk. Amíg a koncessziót ki nem ütjük a kezéből, mely érdemesebbnek való. Ebben az utolsó levélben színházi orvosát is megrágalmazza. Pedig az orvos ur még szívességet is tehet vele, sőt tenne is, ha Andorfi urat habozás nélkül tapintatos megfigyelés alá venné.

TÁVIRATOK.

A képviselőház ülése.

Budapest, jun. 13. A képviselőház ma délelőtt 10 órakor Justh Gyula elnökletével ülést tartott. Az ülésen Wekerle Sándor előterjesztette exposéját.

Az expose.

Wekerle Sándor exposéjában leginkább a mult kormány költségvetését bírálta felül és összehasonlította azt az 1904-iki exposéval. Wekerle Sándor e közben emlékező tehetségének csodás jelét mutatta, mikor a hosszú számsorokat fejből egymásután sorolta fel. Előterjesztését többször zajos éljenzésekkel szakították félbe. Az exposeban a miniszterelnök a rendes beruházásokra 112,542,789 koronát, rendkívüliekre 174,340,584 koronát, rendes kiadásokra 1087 millió 677,187, rendkívüli kiadásokra 213,850,619 koronát irányzott elő. Főlölsleg mindössze 2572 korona. Kijelentette továbbá, hogy az állam nagyobb kölcsönök felvételére fog s orulni.

A kiegyezési tárgyalások.

Budapest, jun. 13. Ma már az osztrák félhivatalos lapok is megerősítik, hogy a gazdasági viszony rendezésére vonatkozó tárgyalások a Wekerle Sándor és Beck Vladimir miniszterelnökök s Kossuth Ferenc között lefolyt tanácskozás alapján fognak nemsokára megindulni. A legközelebbi lépés az lesz, hogy mindkét állam szakrefensekből álló bizottságot fog kiküldeni,

melynek hivatása lesz, hogy az anyagot előkészítse. Mindenesetre oly expedienst kell találnia, mely szerződési alapon elfogadható Ausztriára nézve is és garanciákat nyújt a magyar vám-tarifa változatlanságáról 1917-ig. A részletkérdések tekintetében a tárgyalások folyamán fognak felmerülni kívánalmak. Az előzetes hírek alapján a következők a magyar követelések: a fogyasztási adók kikapcsolása. — Erre Beck miniszterelnöknek a vámbevételek szétválasztása volna a válasza. A másik magyar követelés: a konzul-ságok szétválasztása lenne. Ezzel szemben Ausztria a vasúti tarifa reformját, a bankkérdés reformját s ezzel kapcsolatban a valutakérdés felvetését fogja kívánni. (A bankkérdés 1910-ben ugyanis aktuálissá lesz, ezel tehát, akár kívánja az osztrák kormány akár nem, foglalkozni kell már most is. Szerk.)

Wekerle a bécsi tüntetésről.

Budapest, jun. 13. A *Fiumei Hirlap* tudósítója ma beszélgetést folytatott Wekerle Sándor miniszterelnökkel a bécsi tüntetésről. A miniszterelnök kijelentette, hogy a tüntetők legnagyobb része uri emberekből állott. A lapok azonban itt-ott tuloztak a tüntetés leírásában. A magyar Háznak csak négy földszinti ablakát verték be a tüntetők. Ferenc Ferdinándról kijelenti Wekerle, hogy nem vehetett részt a tüntetésen, mert akkor még vissza sem érkezhetett Spanyolországból. De lehet, hogy volt róla tudomása.

A képviselőház és a bécsi tüntetés.

Budapest, junius 13. A képviselőház mai ülésén egy interpellációt sem adtak be a bécsi tüntetés dolgában. Kossuth állítólag leintette a képviselőket azzal, hogy meg kell nyugodniok a király nyujtyta elégtétellel. Több képviselő azonban ezzel nem akar megelégedni.

A fiumei kormányzó beiktatása.

Budapest, jun. 13. Gróf Nákó Sándor, fiumei kormányzó 25-én este indul Fiuméba a 26-iki ünnepélyes beiktatásra. Gróf Nákó Sándor több főrendiházi tag kíséretében jön Fiuméba. A beiktatás délelőtt 11 órakor lesz, utána pedig délután hajókirándulást rendeznek Buccariba. A kormányzó néhány napig marad Fiuméba s aztán torontáli birtokára utazik.

Goluchovszki bukása.

Wien, jun. 13. Politikai körökben mondják, hogy Goluchovszki Agenor külügyminiszter legközelebb beadja a lemondását. Utódjául báró Burriánt említik.

Wekerle Sándor Bécsben.

Budapest, jun. 13. Wekerle Sándor miniszterelnök holnap Bécsbe

utazik. A többi miniszterek szintén Bécsbe utaznak, mert pénteken az albizottságok megválasztása lesz.

Mozdonyvezetők Kossuthnál.

Budapest, junius 13. A mozdonyvezetők országos szövetségének egy küldöttsége tisztelgett Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternél. A küldöttséget Kossuth szívesen fogadta.

Vilmos császár Milánóban.

Róma, jun. 13. Az itteni német nagykövetségen valószínűnek tartják hogy Vilmos német császár az őszszel meg fogja látogatni a milánói nemzetközi kiállítást. A látogatás, amely eredetileg inkognitó-látogatásnak terveztek, *hivatalos jellegű* lesz s éppen ezért a látogatás alkalmával Viktor Emánuel király is Milánóba utazik.

A trónbeszéd s exposé a külföldön.

Páris, jun. 13. A delegáció megnyitása alkalmával elhangzott trónbeszéddel s Goluchowsky külügyminiszter exposéjával a francia sajtó is foglalkozik.

Republique Francaise a következőket írja: Ugy a trónbeszéd, valamint az exposé talán kissé túlságosan optimista. Mindenesetre nagyon helyes, hogy a hármasszövetség új formájában egész Európa részére békebiztosítékul szolgál. Ausztria-Magyarország joggal magának tulajdonítja ezen örvendetes változást. Ausztria-Magyarország igen jól értette, hogy hogyan kell a Balkán, valamint a keleti kérdés szempontjából a külfölddel kellő összeköttetésbe lépni, az Olaszországgal való félreértéseket elsimitani és úgy Angolországgal, mint Franciaországgal barátságos viszonyban maradni anélkül, hogy a szövetséges Németországgal fennálló baráti viszony gyengülne. Vilmos császár a napokban adott kifejezést emiatt érzett hálájának. Franciaország is hálával viseltetik Ausztria-Magyarország iránt, mert béke politikájá nemcsak az egész világnak tett nagy szolgálatot, hanem saját érdekeit is szolgálta. — *A Siècle* kijelenti: Gróf Goluchowski teljes joggal konstátálhatta, hogy Ausztria-Magyarország mindenkor odatörekedett, hogy az összes államokkal fennálló őszinte békeszeretetétől eltelet politikája mindenkor bizalmat gerjesztett.

Parlamento ungarico.

Budapest, 13. Camera dei deputati. La seduta cominciò alle 10 sotto la presidenza di Justh. Il presidente dei ministri Wekerle fece l'esposizione finanziaria.

Nella sua esposizione Wekerle criticò anzitutto il disegno l'indennità che il governo caduto intendeva presentare, confrontandolo nello stesso tempo coll'indennità accordata nel 1904.

Nel suo discorso Wekerle fece sfoggio di una meravigliosa capacità mnemotecnica, enumerando una lunghissima serie di dati e cifre. L'esposizione venne interrotta parecchie volte da applausi calorosi e da grida di eljen.

Il governo come risulta dall'esposizione, preventiva cor. 112,542,789 per le investizioni ordinarie, e corone 174,340,584 per le straordinarie; cor. 1087,767,187 per le spese ordinarie e cor. 213,850,619 per le spese straordinarie. L'avanzo è appena di corone 2572.

